

HZN **e** glasilo

Broj 7/2020

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Standards About us News Taking part Store Q EN MENU

GRENOBLE

THE SUSTAINABLE CITY

Grenoble, održivi grad

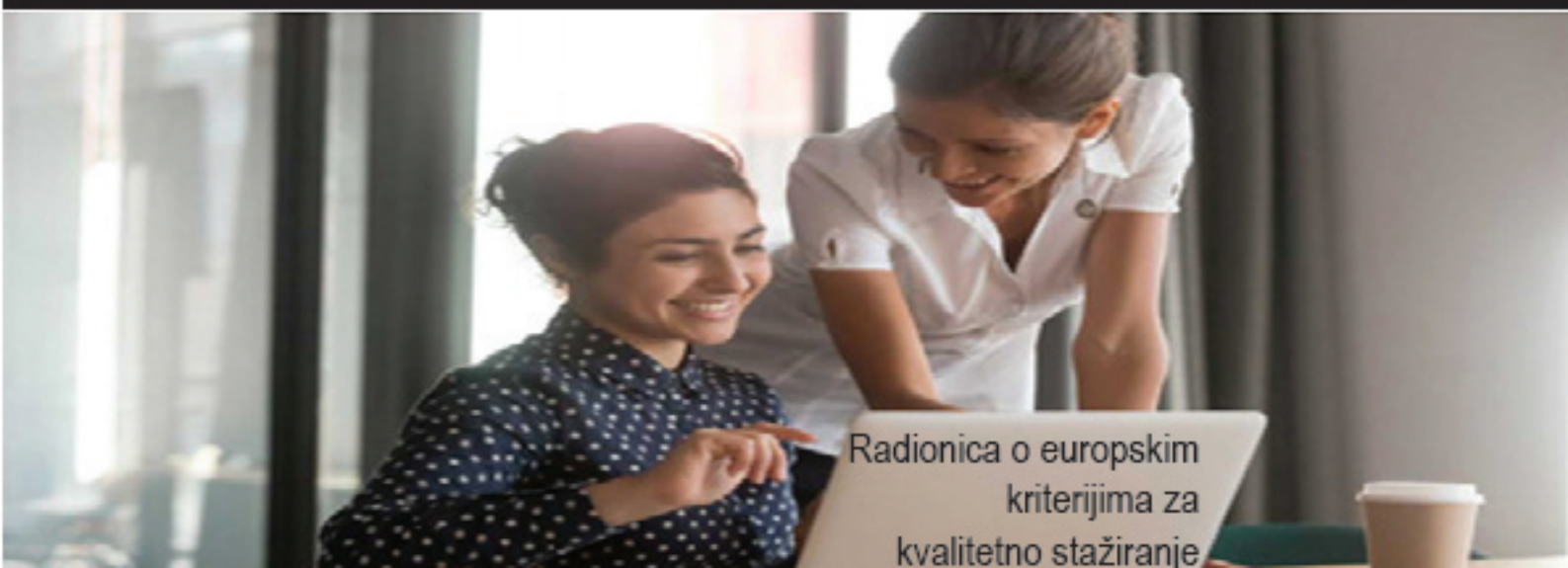
Pametni gradovi

ETSI objavljuje bijelu knjigu o ulozi normi za ICT u ublažavanju učinaka pandemije bolesti COVID-19

Članovi
HZN-a

Radionica o europskim kriterijima za kvalitetno stažiranje

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 12. 2020.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Datum objave:	2020-7-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila, možete u našim stalnim prilogima pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a prilog o pametnim gradovima i zašto gradovi sada trebaju postati pametni. Naime, dovoljno pitke vode, univerzalni pristup čišćoj energiji, mogućnost ekonomičnog putovanja s jednog mjesta na drugo, osjećaj sigurnosti: sve su to obećanja koja moderni gradovi moraju ispuniti da bi ostali konkurentniji i svojim građanima osigurati pristojnu kvalitetu života. Tu je i slikovni prikaz područja (4 godine star) za koja postoje IEC-ove norma.za pametne gradove.

Iz ISO-a donosimo prilog *Grenoble, održivi grad*. Održivija gradnja postaje nužna za suočavanje s budućim klimatskim i ekološkim izazovima. Grenoble-Alpes Métropole stekao je status vođe među održivim gradovima. Kao najveća planinska metropola Europe, Grenoble, poznat kao glavni grad francuskih Alpa, postavio je sebi brojne zadatke, npr. stvaranje ekoloških kvartova koji su ugodni za život, izgradnju bioklimatske škole i izradu projekta gradske poljoprivrede. Već više od desetljeća u gradu se provodi projekt stvaranja energetski učinkovitije i ekološki neškodljivije zajednice koja ipak ispunjava potrebe sadašnjih i budućih stanovnika.

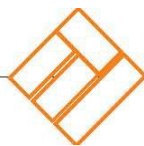
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo vijesti o *Radionici o europskim kriterijima za kvalitetno stažiranje*. Stažiranje ima ključnu ulogu u uključivanju mladih na tržište rada. Ono je bitno za popunjavanje praznina u vještinama nakon obrazovanja. Međutim, velik dio stažiranja ne ispunjava svrhu jer je loše osmišljen. Kako bi se riješilo to pitanje, skupina CEN WS 95 izradila je okvir kvalitete za stažiranje, u kojem se uspoređuju propisi povezani sa stažiranjem u članicama EU-a i utvrđuje dobra praksa za osiguranje kvalitete stažiranja. Okvir ne obuhvaća stručnu praksu.

ETSI je 28 svibnja objavio novi dokument (White Paper), koji su sastavili dužnosnici ETSI-jeve projektne skupine (EP) eHealth, a u kojoj se ističe uloga normizacijskih organizacija u izradi normi za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (ICT) s ciljem ublažavanja učinaka pandemije bolesti COVID-19.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 7/2020

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	4
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Pametni gradovi i zašto gradovi sada trebaju postati pametni	6
ISO	
• Grenoble, održivi grad	8
CEN i CENELEC	
• Radionica o europskim kriterijima za kvalitetno stažiranje	12
ETSI	
• ETSI objavljuje dokument (white paper) o ulozi normi za ICT u ublažavanju učinaka pandemije	14

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A39)

ISSN 1847-4217

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja srpnja 2020 godine.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2020-06-16	2020-07-17
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	9	9
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	9	9
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	153	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	3
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	10
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	19
Fizičke osobe – pojedinci	19	20
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	26
Ukupno redovnih članova	256	257
Ukupno članova HZN-a	265	266

ODLUKE UPRAVNOG VIJEĆA VEZANE UZ ČLANSTVO U HZN-U

NOVI ČLANOVI

Vrsta članstva: REDOVITO ČLANSTVO

Prihvaća se prijava za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigla u vremenskom razdoblju od 11. lipnja 2020. godine do 9. srpnja 2020. godine.

	Pravna/fizička osoba	Mjesto
1.	Marijan Kamenjašević (fizička osoba)	Dugo Selo

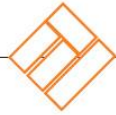
Prihvaćanje prijave za suradnju s Hrvatskim zavodom za norme

Prihvaća se prijava za suradnju tijela državne uprave s Hrvatskim zavodom za norme pristigla u vremenskom razdoblju od 11. lipnja 2020. godine do 9. srpnja 2020. godine .

Hrvatska vatrogasna zajednica član je HZN-a od 2008. godine kao strukovno udruženje. Temeljem Zakona o vatrogastvu (Narodne novine broj 125/19) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2020. godine Hrvatska vatrogasna zajednica postaje središnji državni ured nadležan za vatrogastvo, odnosno mijenja joj se pravni status. Odredbom članka 125. stavak 1. tog Zakona propisano je da danom stupanja na snagu Zakona, Hrvatska vatrogasna zajednica prestaje s radom te se po službenoj dužnosti briše iz Registra udruga Republike Hrvatske.

	Tijelo državne uprave	Mjesto
1.	Hrvatska vatrogasna zajednica	Zagreb

Pametni gradovi

Zašto gradovi sada trebaju postati pametni

Dovoljno pitke vode, univerzalni pristup čistoj energiji, mogućnost ekonomičnog putovanja s jednog mjesta na drugo, osjećaj sigurnosti: sve su to obećanja koja moderni gradovi moraju ispuniti da bi ostali konkurentni i svojim građanima osigurali pristojnu kvalitetu života.

Očekuje se da će 2050. godine 66 % svjetskog stanovništva živjeti u urbanim područjima. Neće biti lako opskrbiti stanovništvo osnovnim resursima kao što su sigurna hrana, pitka voda i dovoljna količina energije, a ujedno osigurati i opću gospodarsku, socijalnu i ekološku održivost.

Električna energija: Bez nje nijedan grad nije pametan

Gradovi su ogromni sustavi s nebrojenim podsustavima. Svi oni ovise o električnoj energiji i opremi kako bi se mogli kretati ljudi i stvari, prikupljati podaci i razmjenjivati informacije.

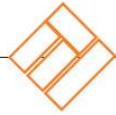
Jednostavno je nemoguće izgraditi učinkovitu urbanu infrastrukturu bez pouzdanog pristupa energiji: nema električne energije = nema pametnoga grada.

Gradovima je potrebna šira suradnja

Više nego ikad prije, brojne organizacije trebat će surađivati kako bi gradovi postali pametniji. Objedinjavanje tehnologija poseban je izazov koji zahtijeva široku suradnju u okviru sustavnog pristupa.

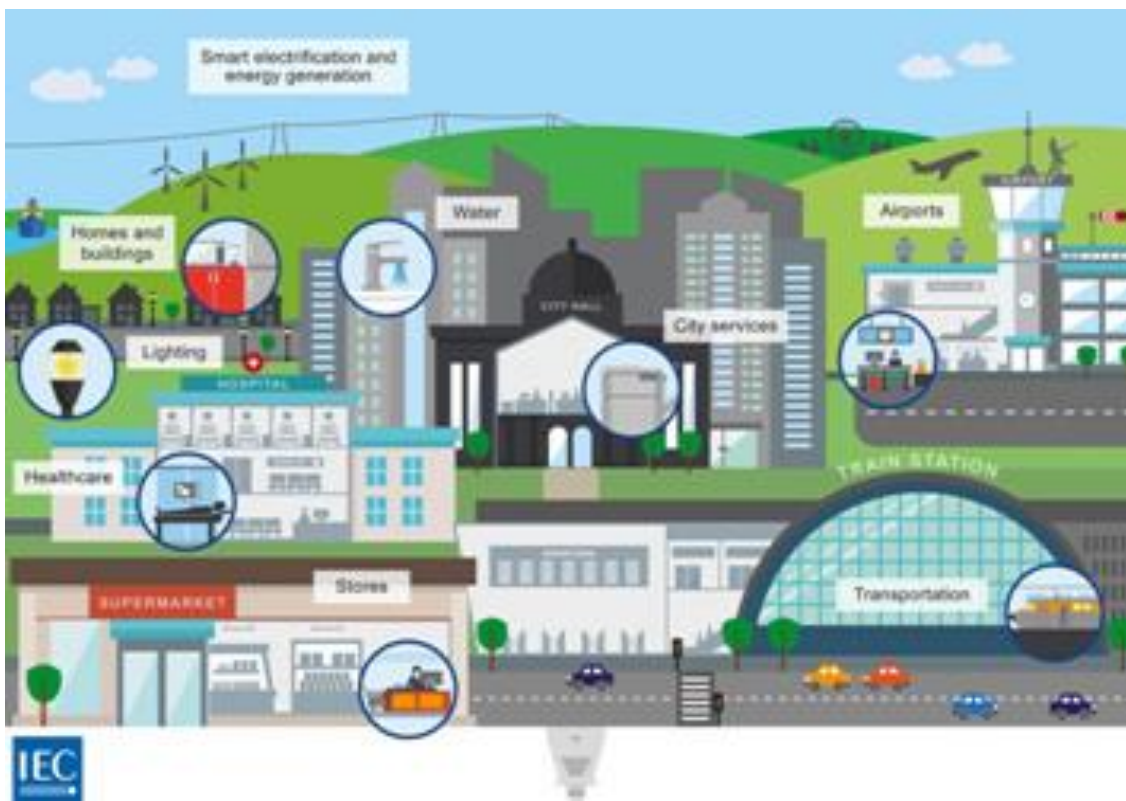
IEC-ov odbor za sustave koji se bavi pametnim gradovima trenutačno u suradnji s brojnim drugim organizacijama priprema referentnu arhitekturu i normizacijski plan. Cilj je otkriti i zatvoriti praznine i izraditi odgovarajuće međunarodne norme kao gradivo za krojena rješenja.

IEC-ov Odbor za tržišnu strategiju, koji okuplja glavne tehnološke direktore vodećih međunarodnih tvrtki, nedavno je objavio dokument (White Paper) "Orchestrating infrastructure for sustainable Smart Cities" (Koodiniranje infrastrukture za održive pametne gradove) koji će pomoći urbanistima, političarima i normizacijskim organizacijama u stvaranju pametnih gradova.

EC norme za pametne gradove

prije 4 godine 75470

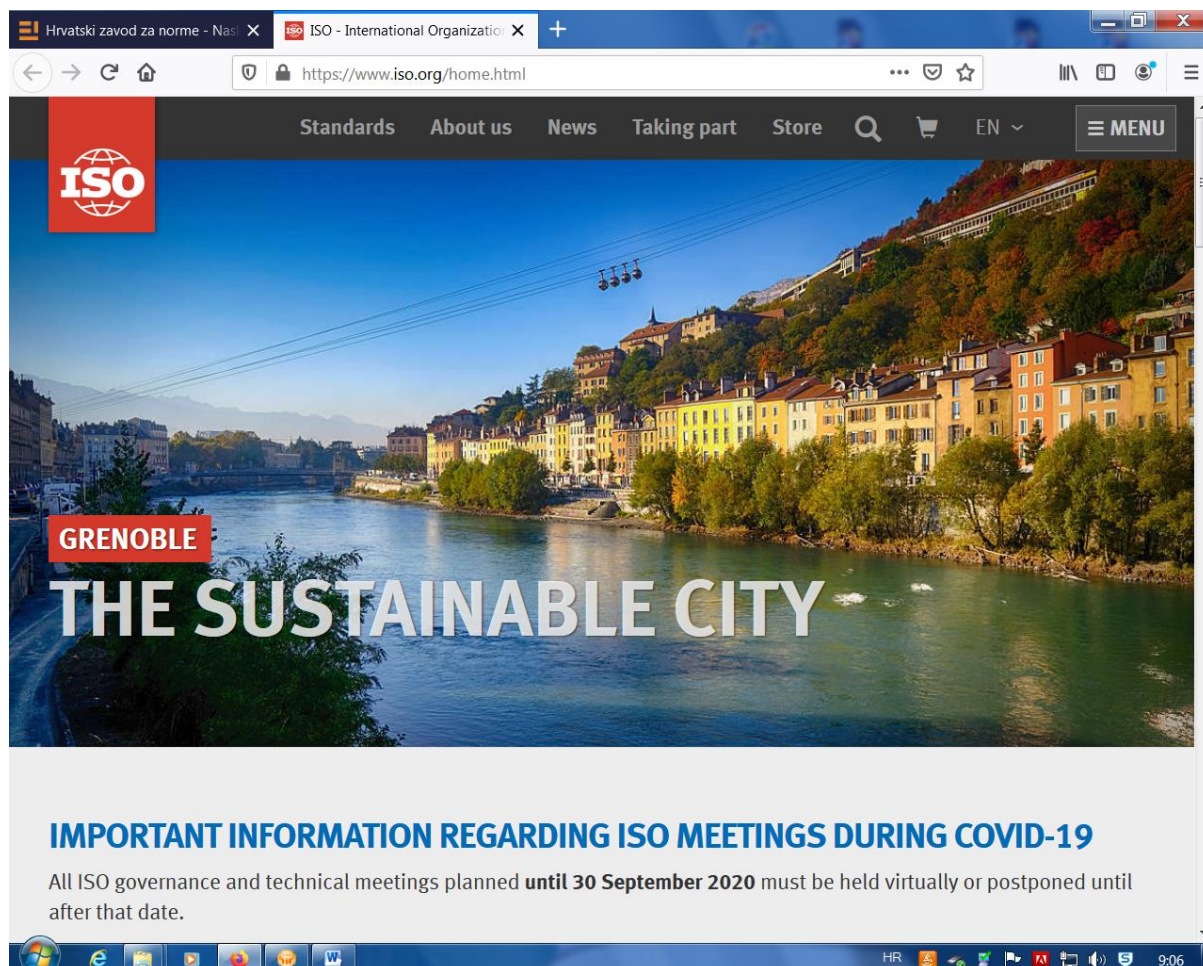

(Izvor: <https://www.iec.ch/smartcities/?ref=extfooter>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Grenoble, održivi grad

Održivija gradnja postaje nužna za suočavanje s budućim klimatskim i ekološkim izazovima. Grenoble-Alpes Métropole stekao je status vođe među održivim gradovima.

Kao najveća planinska metropola Europe, Grenoble, poznat kao glavni grad francuskih Alpa, postavio je sebi brojne zadatke, npr. stvaranje ekoloških kvartova koji su ugodni za život, izgradnju bioklimatske škole i izradu projekta gradske poljoprivrede. Već više od desetljeća u gradu se provodi projekt stvaranja energetski učinkovitije i ekološki neškodljivije zajednice koja ipak ispunjava potrebe sadašnjih i budućih stanovnika.

To nije lak zadatak, s obzirom na značajna geografska i klimatska ograničenja s kojima je Grenoble suočen zbog svoga planinskog položaja. Budućnost grada leži u promicanju kontroliranoga urbanog razvoja uz upotrebu manje prostora, reorganizaciju pristupa vozila, smanjenje prometnih gužvi u središtu grada pomoću „nemotoriziranih“ oblika prijevoza te oslanjanje na čiste izvore energije i održivu arhitekturu, što sve ima utjecaj na dobrobit građana.

Taj široki projekt dio je inicijative EcoCité, koju je pokrenula francuska vlada 2008. godine, a cilj joj je pronaći nove načine projektiranja, izgradnje i upravljanja gradovima. Grenoble, jedan od partnera u toj inicijativi, oslonio se u svome programu urbane obnove na normu **ISO 37101**. Ova temeljna norma, koja osigurava dragocjen alat za vrednovanje inovativnih urbanih projekata, pomoći će Grenobleu da djelotvornije ostvari glavne ciljeve održivog razvoja koje je zajednica postavila. *ISOfocus* zamolio je Christophea Ferrarija, gradonačelnika grada Grenoble-Alpes Métropole, da s nama podijeli svoje misli.

***ISOfocus*: Puno se govori o tome što zapravo znači „pametna“. Što to znači za grad kao što je Grenoble?**

Christophe Ferrari, gradonačelnik grada Grenoble-Alpes Métropole

© Fonterra

Christophe Ferrari: Regija Grenoble prostor je za projekte, inovacije i društvene, ekološke i tehnološke eksperimente. Gradska aglomeracija Grenoblea, izrasla iz pionirske kulture u kojoj je preuzimanje rizika sastavni dio pristupa napretku, stalno se mijenja i ponovno otkriva.

U globalnome kontekstu dosad neviđenih ekoloških i društvenih promjena, područje Grenoble-Alpes Métropole može se nazvati „pametnim“. Grad je u svojim nastojanjima da bude vođa u energetske tranziciji i suzbijanju klimatskih promjena i društvenih podjela prihvatio digitalne i nove tehnologije, razvijajući nove vrste usluga i oblika suradnje. Drugim riječima, metropola čija se privlačnost temelji na dobrobiti i kvaliteti života njezinih građana i za koju je održivi razvoj u sva svoja tri oblika – gospodarskome, društvenome i ekološkome – nit koja se provlači kroz sve sastavnice politike.

Koja se pametna rješenja već provode u Grenobleu?

Njegov program EcoCité već uključuje tumače i ogledne kvartove za pametan, održiv i otporan grad. Uz to, gradsko područje izrađuje eksperimentalne projekte jedinstvene u Francuskoj koji uključuju inteligentno i suradničko upravljanje energetske podacima (projekt Métro Énergie, prvotno nazvan VivaCité). Ti se programi temelje na partnerskom pristupu sa širokim rasponom dionika iz regije: lokalnim vlastima, sveučilištima, istraživačkim centrima, tvrtkama, stanovnicima i skupinama koje se zalažu za javno dobro.

Nove digitalne tehnologije i društvene inovacije, zajedno sa širokim rasponom područja interesa, omogućile su razvoj lokalnih projekata koji su i održivi i učinkoviti: oblikovanje urbanog prostora i okoliša, zgrade i njihova namjena, energija i mreže, mobilnost, inovativne gradske usluge, obnova i skladištenje energije omotača zgrade, sudjelovanje u planiranju i gradnji (participatory housing), nova generacija gradskih sustava grijanja, starenje i njega u kući.

Od 1934. godine slavni „mjehurići“ s prozirnim stijenkama povezuju Grenoble s vrhom Bastilje.

© Nacho-Grez Outdoor-Sports Photography

Koje se ISO norme primjenjuju ka potpora nastojanjima Vašega grada?

ISO 37101 za održivi razvoj gradova i zajednica pruža nove poglede na ogledne zgrade i urbane projekte. Omogućuje gradovima da poboljšaju svoj sustav upravljanja na načelu trajnog poboljšavanja. Ta ISO norma iskušana je u izradi povelje o okolišu za inovativni ogledni kvart Presqu'île. Oslanjajući se na to iskustvo, grad Grenoble-Alpes Métropole opredijelio se za primjenu norme ISO 37101 na jedan od svojih vodećih projekata u sljedeća dva desetljeća: projekt GRANDALPE.

Recite nam nešto o ovom projektu pametnoga grada kojim se bavite i o očekivanim ishodima. S kojim su najvećim izazovom današnji gradovi suočeni i što biste rekli nekom gradonačelniku – kako da ga riješi?

GRANDALPE je više od urbanog projekta: on je jedinstven u svojoj pretežno ljudskoj dimenziji. Sastoji se od kolektivnih projekata kojima se poboljšava život zajednice i promiče suradnja u cilju veće društvene pravde i međugeneracijske jednakosti na prostoru od 400 hektara u geografskom središtu metropole na kojem živi 30 000 ljudi.

Projekt, iako gradski, ima i nacionalni, pa čak i globalni utjecaj, no težište mu je na svakodnevnom životu. Posebna pozornost daje se kvaliteti života: osiguravanju mjesta za sastajanje, lokalnih trgovina i usluga (kao izvora društvenih kontakata), pristupačnosti za skupine s posebnim potrebama i ugodnih javnih prostora, sve to na temelju koncepta „parka u gradu“.

Projektom GRANDALPE nastoji se do 2040. godine preobraziti središte grada Grenoblea uz pomoć stanovnika i drugih uključenih strana. Cilj je ostvariti izvrsnost i biti uzor.

Veličanstveni vrhovi planinskog masiva Belledonne nadvili su se nad središte Grenoblea; Photo: © Nacho-Grez Outdoor-Sports Photography

Kako ISO norme mogu pomoći u nekima od tih izazova?

Normom ISO 37101 uspostavlja se referentni okvir i zajednički jezik za sve vrste urbanih projekata. Ona omogućuje uspješno tumačenje sinergija između projekata i uključenih strana u regiji za potrebe zajedničkog cilja.

ISO 37101 prilika je i za dijalog među različitim regionalnim razinama jer ih poziva da ocijene utjecaj projekta ili mjere u širim teritorijalnim razmjerima; drugim riječima, izvan granica samog područja projekta. Kada zajednice dovrše tu ocjenu, mogu pomoću te ISO norme opisati i kvantificirati svoje strateške ciljeve i sastaviti operativni akcijski plan za regionalni razvojni projekt.

(Izvor: <https://www.iso.org/news/ref2505.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Radionica o europskim kriterijima za kvalitetno stažiranje

Stožiranje ima ključnu ulogu u uključivanju mladih na tržište rada. Ono je bitno za popunjavanje praznina u vještinama nakon obrazovanja. Međutim, velik dio stažiranja ne ispunjava svrhu jer je loše osmišljen. Širom Europe pojavile su se brojne inicijative i propisi koji osiguravaju kvalitetan okvir i jamče profesionalni razvoj stažista. Ipak, porast broja različitih okvira kvalitete smanjuje vjerodostojnost i sprječava mobilnost mladih stručnjaka jer se u različitim zemljama možda primjenjuju različiti standardi, što otežava određivanje kvalitete stažiranja.

Kako bi se riješilo to pitanje, skupina [CEN WS 95](#) izradila je okvir kvalitete za stažiranje, u kojem se uspoređuju propisi povezani sa **stažiranjem u članicama EU-a** i utvrđuje dobra praksa za osiguranje kvalitete stažiranja. Okvir ne obuhvaća stručnu praksu.

Zato dokument [CWA 17541:2020 on 'European Criteria for Quality Internships'](#), objavljen 3. lipnja 2020. **definira nazive i pojmove povezane sa stažiranjem, okvir kvalitete, kriterije kvalitete i najbolju praksu.**

Dokument je namijenjen različitim sudionicima, npr. tvrtkama, javnom sektoru i ostalim organizacijama koje primaju stažiste, pojedincima zainteresiranim za stažiranje (studenti i drugi), visokoškolskim ustanovama, tijelima državne uprave (uključujući agencije za osiguranje kvalitete) i organizacijama koje rade na kvaliteti stažiranja. Sporazumom s radionice postavljaju se kriteriji kvalitete i smjernice za djelotvorna i kvalitetna stažiranja (i tijekom i nakon obrazovanja, i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini), koji će usmjeravati uključene strane i pojednostavniti proces stažiranja za sve vrste organizacija. Iznose se preporuke, a ne zahtjevi, pa je dobrovoljne naravi. Obuhvaća stažiranje na petoj i višim razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje (EQF2) te na petoj i višim razinama međunarodne klasifikacije obrazovanja (ISCED3).

Dokument je rezultat projekta SPRINT, koji se temelji na [Direktivi \(EU\) 2019/1152](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima u Europskoj uniji.

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2020-002.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

ETSI objavljuje dokument (white paper) o ulozi normi za ICT u ublažavanju učinaka pandemije

Sophia Antipolis, 28. svibnja 2020.

ETSI danas objavljuje [novi dokument \(White Paper\)](#), koju su sastavili dužnosnici ETSI-jeve projektne skupine (EP) eHealth, a u kojoj se ističe uloga normizacijskih organizacija u izradi normi za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (ICT) s ciljem ublažavanja učinaka pandemije. COVID-19 nije blaga pandemija. To je ozbiljna i često smrtna bolest, koja ima iznimno teške posljedice na društveni i gospodarski život u cijelome svijetu. ETSI-jeva bijela knjiga „poziva na oružje“ normizacijska tijela i njihove članove kako bi se osigurala bolja usklađenost lanca opskrbe u slučaju nove pandemije.

Današnji ICT ima temelje u podacima i prevladao je brojne prepreke u razvoju tehnologije za ostvarenje pouzdanosti i interoperabilnosti. ICT postaje u sve većoj mjeri orijentiran na korisnost. Kao što društvo očekuje električnu struju i pitku vodu, tako se i od ICT-a očekuje da bude dostupan na zahtjev. Ovaj dokument bavi se upravo pokretanjem ICT-a prema općemu dobru. Čitavo e-zdravlje ovisi o ICT-u. Povezane norme stoga treba sastaviti uz pretpostavku da će se primjenjivati u medicinskom okruženju i kao dio globalnog rješenja za probleme u zdravstvu.

Skupina ETSI eHealth utvrdila je da se više od 10 ETSI-jevih skupina bavi „izradom normi za ICT s ciljem ublažavanja učinaka pandemije“, uključujući nedavno osnovanu skupinu [ISG E4P](#) (Europe for Privacy-Preserving Privacy Protection). ISG E4P nastoji razviti okvir i usklađen skup specifikacija za sustave praćenja blizine zaražene osobe. Time će se olakšati razvoj aplikacija za praćenje blizine zaražene osobe s retroaktivnom kompatibilnošću i interoperabilnošću koje će se upotrebljavati za suzbijanje pandemije prekidanjem lanaca prijenosa virusa. ISG E4P održao je prvi sastanak 26. svibnja s dosad neviđenim brojem sudionika iz vlada i Europske komisije, predstavnika trgovaca, operatera, znanstvenih tijela, etičkih povjerenstava, pravnika i stručnjaka za internetsku sigurnost. Skupina je već spomenuta u [materijalima za medije](#) povezano s aplikacijom STOP-COVID koje dijeli francuska vlada.

Narav nijedne pandemije nije unaprijed poznata, jer je nepoznata i njezina patologija. Međutim, jednak je imunološki odgovor čovjeka na svaku zaraznu bolest. To ukazuje da će zajednički aspekti upotrebe tehnologije ICT kao okosnice za točnost podataka koji se upotrebljavaju u borbi protiv pandemije uvijek biti zajednički faktor bez obzira na narav pandemije.

Ako se želite uključiti u skupinu eHealth, obratite nam se na: ehealthsupport@etsi.org

Pročitajte ovdje cijeli [dokument](#).

Priredio: B. Burazer

